IDROTTSFORSKAREN

E-tidsskrift 3 – 2010

SVEBI Svensk förening för beteende- och samhällsvetenskaplig idrottsforskning

INNEHÅLL

Redaktören har ordet 1

Vad driver någon att springa 500 mil? 3

17th Biennial Conference of ISCPES 6 – 8 juni 2010 6

Konferensrapport från ECSS Conference 2010 7

På jakt efter kunskap i Idrott och hälsa 9

Recension av Steen-Johnsen & Neumann *Meningen med idretten* 19

Välkommen till SVEBIs konferens 2010 22

Forskningskonferens: Fotboll – forskningsrön och tillämpningar 31

Välkommen som SVEBI - medlem 2010—2011! 33

Abstraktmall 2010 34

SVEBIS ÅRSBOK 2010 35

Redaktören har ordet

En underbar sommar har nu ersatts av regn och rusk. Man minner tillbaka på dagar i början av juni, när Lund bl.a. noterade nytt värmerekort med 34,6 grader och solen lyste oavbrutet. Nu blåser det kulingvindar och regnet piskar mot rutorna, men uselt väder är även blandat med fina sommarlika dagar. September månad kan ses som skärningslinjen mellan sommar och höst för att i någon mån associera med sociologen Johan Asplunds definition av socialpsykologi, som snedstrecket mellan människa och samhälle.
Samtidigt finns ett ljus i det annalkande mörkret: Idrottsforskaren utgåva nummer 3/2010 är på gång liksom vår kommande forskningskonferens i november.

Vi laddar som bäst för den kommande forsknings- och utbildningskonferensen i Göteborg den 24 – 25 november. Programmet är som vanligt lockande med många spännande föreläsare. I detta nummer presenteras det fullständiga programmet liksom den framtagna konferensbroschyren. All övrig information kring konferensen kan fås via via hemsidan för Göteborgs universitet/IKI: Institutionen för kost- och idrottsvetenskap (lokalt ansvariga: Göran Patriksson & Owe Stråhlman) samt vår hemsida – svebi.se. Observera att anmälan före den 30/9 innebär lägre deltagaravgift!
Jag kan också nämna att redan nu ligger Idrottsvetenskapen och Karlstad Universitet i startgroparna för 2011-års SVEBI-konferens – den 23-24/11. Den konferensen kommer också att föregås av den traditionella forskarträffen den 22/11.

Angående forskningskonferenser vill jag också slå ett slag för CIF:s forskningskonferens på Bosön den 20 – 21 oktober kring det aktuella ämnet och verksamheten Fotboll. Konferenstemat är ”Fotboll – forskningsrön och tillämpningar”. Programmet visas här, men finns naturligtvis även liksom all övrig information på CIFs hemsida. Fotboll har under året varit ett genomgående tema: den fotbollsbaserade forskningskonfererensen i Malmö i mitten av april (se även Idrottsforskaren nr 2/10), fotbolls-VM och nu CIF-konferensen!

I detta nummer finns också två reserapporter från viktiga konferenser, där styrelsens Ann-Christin Sollerhed (i Turkiet) och Göran Patriksson (i Kenya) har varit aktiva. Dessutom har jag läst och diskuterat en mycket inspirerande bok med den lockande titeln ”Meningen med idrotten”. Boken är en norsk antologi, där norska idrottsvetare och även andra samhällsforskare resonerar kring sina respektive favoritidrotter och vad det är som motiverar intresset och fascinationen. Som sagt: en mycket intressant läsning.

Här finns även en intressant artikel kring ett område som länge fascinerat mej – löpning i form av ultralöpning. Vad är det som driver dessa fantaster? Varför löper man över den amerikanska kontinenten (drygt 500 mil), när man kan ta bilen? Som gammal Vasaloppsåkare framstår just Vasaloppet som en enkel motionsrunda i jämförelse med dessa utmaningar. En av dessa ultralöpare är förre DN-journalisten Björn Sunesson, som inte bara en utan två gånger löpt över den amerikanska kontinenten – nu senast 532 mil på 101 dagar. Här kommer hans reflektioner. Inom parentes sagt ett ämne för vidare forskning.

Ett uppsatssammandrag från Högskolan Kristianstad finns också med i detta nummer. Det är Carl-Johan Andersson & Stefan Olsson, som skrivit en intressant uppsats betitlad ”På jakt efter kunskap i Idrott och Hälsa”.

Sen är det åter dags för ett nytt verksamhetsår – 1/10 2010 –30/9 2011 – och därmed också för en ny inbetalning av medlemsavgiften. Den är fortsatt låg: 50 kronor för studerande/pensionärer, 150 kronor för individuellt medlemskap och 300 kronor för bibliotek/organisationer. För denna låga avgift får Du Idrottsforskaren med fyra nummer per år, vår forskningsskrift Aktuell Beteende- och Samhällsvetenskaplig Idrottsforskning, populärt kallad Svebis Årsbok samt väsentligt reducerad avgift till våra årliga forskningskonferenser. Du kan betala via medföljande inbetalningskort längre fram i skriften. Glöm inte markera Din e-postadress!
Välkommen som ny eller nygammal medlem!

Anders Östnäs
Redaktör/kassör
/e-post: anders.ostnas@gmail.com

Vad driver någon att springa 500 mil?

Björn Suneson, långdistanslöpare och avtalspensionerad ekonomireporter på Svenska Dagbladet (bjorn.suneson@bredband.net)

Bakgrund
Ultralöpning, det vill säga löpning på längre sträckor än maratondistansen, är på frammarsch i Sverige. Själv sprang jag som 62-åring och nybliven avtalspensionär sommaren 2010 tvärs över USA, totalt 532 mil på 101 dagar. I den här uppsatsen redogör jag för vad som fysiskt och psykiskt krävs för att genomföra extremlöpningar av det här slaget och vad som drev just mig att göra det.

Min bakgrund är motionärens. Jag rycktes med under joggingvågen i Sverige på 80-talet, har sprungit cirka 60 maratonlopp och många halvmaror men aldrig tävlat inom ultralöpning. Under de senaste tio åren har träningsmängderna sakta ökat och uppgår nu till 10-15 mil i veckan vilket med hänsyn till åldern är en relativt hög nivå. Jag har gått från vanlig motionär till ”elitmotionär” och har under flera år tillhört de snabbaste veteranerna på maraton i Sverige i min åldersgrupp. Samtidigt har aptiten på allt längre distanser ökat men då utanför tävlingsbanorna. Som ensamlöpare har jag sprungit Stockholm-Göteborg (55 mil), Stockholm-Kramfors (60 mil), Chicago-New Orleans (160 mil) och Denver- Oklahoma City (107 mil). Sommaren 2007 genomförde jag mitt första coast to coast i USA (510 mil) följt av ett andra tre år senare.

Ensam och med en trehjulig babyjogger sprang Björn Suneson tvärsöver USA, totalt 14 delstater och 532 mil på 101 dagar. Bilden från Washington.

Åldern inget (större) hinder
Det är väl dokumenterat att åldern inte har så stor negativ inverkan i uthållighetsidrotter som till exempel cykling, skidåkning och långdistanslöpning. Vältränade äldre personer är sega, kan mala på i princip hur länge som helst men är självklart inte lika snabba som yngre. För egen del har jag blivit 1-2 minuter långsammare på maraton räknat från femtioårsåldern vilket innebär att tiderna ökat från cirka 3 timmar till mot idag cirka 3.20-3.30.

Det brukar sägas att äldre långdistanslöpare skadas lättare än yngre och därför bör vara extra försiktiga när träningen trappas upp. Själv har jag dock lyckats hålla mig nästan helt skadefri under alla åren och förklaringen kan vara att mängdökningen skett väldigt långsamt, att inga

längre uppehåll i löpningen ägt rum samt att den bedrivits på ungefär samma sätt året runt. Kroppen har alltså anpassat sig.

Men hur är det under extremlöpningarna? Då borde kroppen utsättas för storre påfrestningar och ökad skaderisk. Under mina två coast to coast har jag i snitt sprungit 37 mil i veckan. Det motsvarar mer än ett maraton om dagen, dessutom i obruten följd under cirka 100 dagar. Distanserna är väsentligt längre än vad maratonlöpare på elitnivå tränar, låt vara att intensiteten är lägre.

Hur kan det då vara möjligt att springa så långt och så länge utan att bryta ihop? Helt klart krävs en gedigen träningsbakgrund men att gå från i mitt fall från 10-15 mil i veckan till över 35 är ändå en oerhörd upptrappning. Vid en sådan ökning är skaderisken hög och det är just i inledningsskedet skadorna riskerar inträffa. Den som dock inte haft några skadekänningar de två första veckorna brukar normalt klara hela distansen. Kroppen har anpassat sig.
Det finns några knep för att minska skaderiskerna vid extrem ultralöpning. Först gäller det att hålla ett så jämnt tempo som möjligt, hålla igen när det känns lätt och gå i backar eller när det annars känns tungt. Min erfarenhet är också att ”lyssna på kroppen”; känns något konstigt stanna till med en gång och massera till exempel den ömmande muskeln. En längre måltidspaus kan också göra underverk, efteråt känner man sig som en ny människa. Ett annat knep är att byta löparskor varje dag. Själv använde jag två par och då lite olika modeller för att minska den ensidiga belastningen. Skavsår på grund av att man svettas mycket kan också ställa till stora problem. Att klippa bort innerbyxan i löparshortsen och inte springa med kalsonger gör att du slipper skavsåren på låren. Värre är det med fötterna- kombinationen hög värme och hög luftfuktighet gör att svetten inte avdunstar från kläderna utan rinner ner i skorna och gör fötterna plaskvåta. Mina första skavsår fick jag i sydstaterna efter 400 mils löpning. Lite hjälpte det att ofta byta strumpor.

Ett starkt psyke viktigast
De flesta som inte är insatta i långdistanslöpning tror att du måste ha en otroligt bra fysisk för att klara dessa extrema distanser. Men att bara vara en bra löpare räcker inte. Det finns exempel på elitlöpare som stupat i försöken att korsa USA. Kanske lika förvånande är att vanliga motionärer lyckats. Hur kan det vara möjligt?

Förklaringen tror jag är att de som lyckas är mentalt väldigt starka. Styrkan verkar sitta mer i huvudet än i benen. Många av de som sprungit eller gått tvärsöver USA har drivits av ideella skäl, de har till exempel samlat in pengar för cancersjuka och liknande ändamål.

Särskilt stora krav på mental styrka ställs på löpare som springer ensamma utan följebil eller annan hjälp utifrån. Enligt tillgänglig men något osäker statistik* har av de totalt cirka 220 personer som i historien korsat USA till fots- promenerat eller sprungit- knappt var tionde tillhört gruppen ”journey single runner unsuported” (JSRu), alltså ensamlöpare likt mig själv. Det är den hårdaste gruppen eftersom du tvingas klara allt själv. Löpare med följebil får mycket gratis; de slipper att transportera utrustningen medan en JSRu knuffar en babyjogger (ofta en trehjulig barnvagn) framför sig med allt sitt pick och pack. Löparen med följebil har heller inga problem med var han/hon ska övernatta medan ensamlöparen ofta är väldigt beroende av var motellen ligger. Ensamlöparen är också ensam i så måtto att det inte finns någon att prata med.

Vad driver dig? är en vanlig fråga jag får.
-Friheten, brukar jag svara och tänker då på en sorglös luffartillvaro där du bestämmer allt, inte arbetsgivare, familj eller andra.

Men frågan är svår att besvara. I grund och botten handlar det ändå om att göra något som ger dig en stark lyckokänsla, dag ut och dag in. För så har det faktiskt varit. Varje dag blir du belönad när du klarat dagens mål, det vill säga når motellet. Det är kanske luffarens lyckligaste stund. Nu kan han äntligen vila, äta gott, ta ett bad, se på tv, förbereda morgondagen, datera upp sin blogg och kanske ringa familjen. Kontrasten mellan det hårda och enkla livet ute på vägarna och lyxtillvaron förstärker denna lyckokänsla.

Det paradoxala är att bästa tiden för luffaren är när han inte springer. Men är han då inte lycklig under själva löpningen? Jo, självklart är det så, särskilt när löpningen går lätt eller när man klarar svåra väderförhållanden. Oftast var jag som starkast när vädret var som sämst, t ex i ösregn, stormar och hetta. Tanken på att jag, gamle gubbe, klarar att springa mer än fem mil om dagen kunde ibland ge mig enorma glädjekickar.

Som ensamlöpare är du dock väldigt sårbar. Att tro att man inte är beroende av andra är farligt. Jag trodde alla människor om gott, alla vänliga ord jag fick längs vägen tolkades bokstavligt och jag kunde leva en hel dag på att någon sa ”God bless you” eller att man skulle be för mig. Samma när jag fick mat och dryck från bilister eller när någon restauranggäst betalade min mat. Jag tackade aldrig nej till sådan hjälp, bara när jag blev erbjuden skjuts i bil. Stödet från läsarna på bloggen, jag hade ibland över tusen unika besökare om dagen, betydde också mycket för att hålla modet uppe.
.

Men hur tacklade du motgångar? Mina största problem var osäkerheten om jag skulle nå motellen innan det blev mörkt och om det skulle finnas ett ledigt rum för mig. Att vara försenad och tvingas springa i mörker skrämde mig. När jag hamnade i den situationen hade jag ett knep. Jag kunde säga till mig själv:
-Björn, igår var du också illa ute men det löste sig till sist. Varför skulle du inte också idag komma fram till motellet?

Metoden var suverän- jag kom alltid fram och hamnade aldrig i desperata lägen. Även i det ”civila livet” har jag nytta av erfarenheterna från extremlöpningarna. De har lärt mig att om du litar på människorna och visar dem respekt, även trashanken, får du också enormt mycket tillbaka. Och vetskapen om att allt brukar ordna sig till sist har gett mig ett inre lugn.

Björn Suneson

Referenser

Wallace III, John, http://www.usacrossers.com

17th Biennial Conference of ISCPES 6 – 8 juni 2010

Göran Patriksson

Under 1970 – talet började enstaka komparativa undersökningar uppträda inom det idrottsvetenskapliga fältet – framför allt inom de idrottspedagogiska – och idrottssociologiska områdena – och den första översiktliga boken av Bennet m fl publicerades 1975 (”Comparative physical education and sport”). Fler forskare i olika länder började inse betydelsen av jämförande studier, vilket ledde till att ”The international society for comparative physical education and sport” (ISCPES) bildades 1978 i samband med att den första internationella konferensen inom området avhölls på Wingate Institute of Physical Education i Israel. Sedan dess har vartannat år arrangerats internationella konferenser. Under året mellan dessa konferenser ordnas ofta någon regional konferens.

ISCPES-konferensen 2010 var förlagd till Kenyatta University i Nairobi. Det var första gången ett afrikanskt land hade fått äran att anordna denna konferens. Tidpunkten var strategiskt vald: strax före starten av VM i fotboll i Sydafrika. Kenyatta University är Kenyas näst största universitet totalt sett, men ligger definitivt i den nationella täten när det gäller forskning och utbildning inom idrott. Universitetet ligger vackert beläget i Nairobis utkant. Enligt västeuropeiska mått är byggnader, lokaler och utrustning ganska slitna och omoderna, men trots detta lyckades arrangörerna skapa en mycket gästvänlig och gemytlig stämning bland deltagarna, som var drygt 110 stycken fördelade på 23 länder. Det brukar vara få deltagare från Norden och det var så även denna gång.

Lite drygt 100 papers presenterades under konferensen varav fyra var plenarföreläsningar. Två av föreläsarna var verksamma i Afrika: professorerna Lateef Amusa (Sydafrika) vars tema var ”The changing phases of physical education and sport in Africa: can a uniquely African model emerge?” och Edwin Wamukoya (Kenya) som talade om ”Physical education and sports in East Africa: practice, challenges and the way forward for developement”. Variationen bland presentationerna var stor, alltifrån samhällsvetenskapliga undersökningar till komparativa studier av fysiologiska och medicinska parametrar. Tyvärr var det ibland inte fråga om jämförande studier utan man nöjde sig med data från endast ett land. De enda svenska bidragen till konferensen utgjorde de två föredrag som Göran Patriksson och Konstantin Kougioumtzis presenterade. Båda föredragen baserades på den komparativa studie som görs av idrottsämnet i skolan i Sverige och Sydafrika i samarbete med Abel Toriola och Lateef Amusa.

I en alltmer globaliserad värld blir det allt viktigare att inte enbart genomföra nationella studier utan att också blicka utan för nationsgränser för att få perspektiv och jämförelsemöjligheter. Komparativa studier ger möjligheter att spegla kulturer mot varandra, upptäcka olika typiska perspektiv och få distans till nationella problem och särdrag.

Konferensrapport från ECSS Conference 2010

Antalya, Turkiet 23-26 juni 2010

Ann-Christin Sollerhed, Sektionen för Lärarutbildning, Högskolan Kristianstad

Den 15:e årliga konferensen i European College of Sport Science's regi hölls 2010 i Antalya i Turkiet under midsommardagarna. Mottot för årets konferens löd *"Sport Science, where the cultures meet"* och värdar för konferensen var The Middle East Technical University i Ankara. Konferensen hölls på hotell Adam and Eve i Belek, en förort till Antalya. Hotellet var mycket speciellt i sin design, hela utsidan var inklädd i konstgjord Buxbom och på insidan var det speglar och konstigt blått ljus, ungefär som i lustiga huset på Tivoli i Köpenhamn. Jag var inte ensam om plötsligt möta mig själv och hann med nöd och näppe bromsa innan jag slog näsan i en spegel. Eftersom jag är intresserad av design så var det ändå en häftig upplevelse att gå omkring och titta på mycket speciella byggnadslösningar, enorma foajéer, aluminium och speglar. I en lång korridor som var större än en idrottshall och med en takhöjd på det dubbla rymdes en bar med glasdiskar och genomskinliga plaststolar. Mycket märkligt, men imponerande. Som kontrast var föreläsningssalarna ganska spartanska, nästan undermåliga med dålig luft och skrangliga stolar.

ECSS årliga konferens är en av de större inom idrottsområdet. I år var det nästan 1600 deltagare från 57 länder och 1447 antagna abstract. Eftersom konferensen hölls så pass långt österut så var det många som kommit från Asien, bland annat hörde jag att Japan hade 400 deltagare och det stämde nog för jag tyckte att jag ständigt mötte japaner i korridorerna. Men allra flest deltagare kom givetvis från värdlandet Turkiet, följt av Japan, Tyskland, Iran, Italien och Norge. Sverige hade inte många deltagare, enligt statistiken var vi nio stycken. Dessa var förutom jag själv, Lindberg A och Malm C som hade en poster med titeln *"Testing physical work performance in fire fighters*", Mattsson CM, Enquist JK, Berglund B och Ekblom B med en oral presentation *"Extreme values of cardiac peptide nt-probnp after ultra-endurance exercise in healthy athletes*", Carlson R med oral presentation *"Right on – recent years' development in Swedish elite biathlon*", Ottosson T och Erfors A med oral presentation *"Measuring orienteering complexity for beginners*".

Jag presenterade mitt bidrag *"Recurrent pain in relation to physical fitness and physical activity levels among young school children"* på midsommaraftonen. I korthet så handlar det om prevalensen av rapporterade smärtsymptom i relation till fysisk status och fysisk aktivitet bland vanliga friska skolbarn 8-12 år gamla.

Det som är så fantastiskt med ECSS-konferenserna är blandningen av discipliner, allt från biomedicin och fysiologi till psykologi och pedagogik vilket passar mig alldeles utmärkt. Jag är intresserad av bådadera, och försökte zick-zacka mellan disciplinerna och lyssnade på såväl medicinarna som psykologer, sociologer och pedagoger. Det svåra är som vanligt att välja när parallella sessioner krockar. Jag träffade förresten Joan Duda som var moderator vid några pass. Hon hälsade till alla i SVEBI och hon kom med glädje ihåg SVEBI-konferensen i Kalmar.

Jag hade bokat boende på ett hotell som enligt uppgift skulle ligga 2km från konferensen och jag hade planerat att promenera fram och tillbaka. Det visade sig vara 12km och ganska krånglig väg. Första dagen gick jag till en taxistation och beställde en taxi, en pojke som inte såg ut att vara mer än 12-13 år gammal uppmanades av en gammal gubbe att ta körningen. En resa jag sent kommer att glömma, fort gick det och ofta på fel sida om refugerna. Ett annat minne som också etsat sig fast var alla band konferensdeltagarna fick runt handlederna och allt kollande av dessa band. Banden var av typen ”åkband” som man kan köpa på Liseberg men betydde vad man hade för access till olika ställen. Det var rörigt och ibland ganska irriterad stämning kring bandruljangsen.

Under konferensen mötte jag också Aage Radman och Susanna Hedenborg från Malmö som var där för att bedriva lobbyverksamhet för att få ECSS-konferensen till Malmö 2014. Det vore väldigt kul om de lyckades, vi håller tummarna!

På jakt efter kunskap i Idrott och hälsa

En studie om idrottslärarutbildares syn på kunskap genom de tre vanligaste aktiviteterna i ämnet

Carl- Johan Andersson (carl-johan.andersson0024@stud.hkr.se) och Stefan Olsson (stefan.olsson0005@stud.hkr.se)

1 Inledning

Erikssons et al (2005) utvärdering av ämnet Idrott och hälsa har visat att fokus i ämnet ligger på att göra istället för på vad eleverna skall lära sig. Naturligtvis är detta en viktig aspekt i undervisningen eftersom att ämnets kärna utgörs av att eleverna skall få uppleva idrott, lek och allsidiga rörelser (Skolverket, 2000a). Däremot bör kunskap och lärande ligga i fokus även för undervisningen i Idrott och hälsa. Larsson och Redelius (2004) bidrar till diskussionen genom att framhålla att det behövs ett tydliggörande av vilka kunskaper ämnet ska bidra till. Eftersom vi är två blivande lärare i Idrott och hälsa har ovanstående problematik fångat vårt intresse och mynnat ut i följande syfte.

1.1 Syfte och problemprecisering

Syftet med studien är att undersöka vilka uppfattningar idrottslärarutbildare har om vad som är viktig kunskap för eleverna i grundskolan att utveckla, genom de tre vanligaste aktiviteterna i ämnet Idrott och hälsa, enligt NU-03.

Följande problemprecisering utformades:

Vilka fakta-, förståelse, färdighets- och förtrogenhetskunskaper uppfattar idrottsutlärarutbildare som viktiga att elever i grundskolan utvecklar genom kategorierna bollaktiviteter, lekar samt träning/motion?

2. Teoretisk bakgrund

2.1 Kunskapsteorier

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet framhålls att kunskap inte går att ses som ett begrepp med endast en betydelse utan ses i fyra olika former. På uppdrag av läroplanskommittén beskriver Carlgren (2002) innebörden av de fyra kunskapsformerna. Faktakunskaper beskrivs som att veta att något är på ett visst sätt, en kvantitativ kunskapsform, och kan exempelvis vara regler, konventioner eller information. Förståelsekkunskap kan likställas med en kvalitativ form av kunskap och handlar om att se

meningen, begripa eller uppfatta innebörden av en viss sak. Vidare beskrivs kunskap i form av färdighet som att en person vet hur man ska utföra en viss sak och kan sedan genomföra detta. Den fjärde och sista kunskapsformen förtrogenhetskunskap, beskrivs som en tyst och icke synlig form av kunskap som är förknippad med vad individens sinnen upplever. Personen känner på sig, luktar eller bara ”vet” när det är dags att börja eller avsluta något och lär sig att se likheter i olikheter genom att få erfarenhet från flera olika situationer. Detta gör att individen kan använda tidigare erfarenheter i en ny situation (a.a.). De fyra olika kunskapsformerna är beroende av och samspelar med varandra (a.a.).

I Arnolds (1985) redogörelse beskrivs Idrott och hälsa utifrån tre aspekter, det vill säga undervisning *om*, *genom* och *i* rörelse. I undervisning om ingår kunskap *om* viktiga begrepp och regler i relation till de olika fysiska aktiviteter som är aktuella i undervisningen. Dessa ger deltagaren bättre förutsättningar att uppskatta och förstå spelet eller aktiviteten (a.a.). Bildningsaspekten *genom* går att förstås som att de fysiska aktiviteterna används som ett förmedlande redskap. Det värdefulla finns inte i aktiviteten i sig utan används för att nå kunskap som ligger utanför aktiviteten, exempelvis bidra till att utveckla eleverna socialt, intellektuellt samt moraliskt. Bildningsaspekten *i* går endast att lära genom ett aktivt utförande av aktiviteten eftersom det handlar om att lära sig utföra olika rörelser, vilket innebär att eleverna utvecklar de grundläggande färdigheter som krävs för att kunna delta i en viss aktivitet (a.a.).

2.2 Tidigare forskning

I ämnet Idrott och hälsa presenteras i den nationella utvärderingen (NU-03) att bollaktiviteter av olika slag är det absolut vanligaste innehållet följt av lekar samt kategorin träning/motion. När det gäller vilket innehåll som anses viktigast finns inte bollaktiviteter med som en av de tre viktigaste, lärare i ämnet framhåller istället samarbetsövningar följt av lekar samt träning/motion som mest betydelsefulla i undervisningen (Eriksson et al, 2003; Eriksson et al., 2005). Något som styrker bollaktiviteternas dominans i ämnet är resultatet av en oförberedd granskning genomförd på 172 svenska grundskolor av Skolinspektionen (2010). Bollspel och bollekar visade sig utgöra 65 procent av innehållet i undervisningen (a.a). Eriksson et al (2003) påvisar i sin tur det anmärkningsvärda i att bollaktiviteter utgör en så stor del av undervisningen trots att bollaktivteter inte nämns i kursplanen. Till diskussionen bidrar Larsson (2009) genom att i en undersökning konstatera att idrottslärarstudenter ser fotboll som en självklarhet i undervisningen, men dock utan att se det i förhållandet till kursplanens mål. Vidare har Meckbach (2004) i en intervjustudie med undervisande lärare i ämnet

konstaterat att de dominerande aktiviteterna utgjordes av bollspel och bollekar. Samtidigt menade majoriteten av lärarna att eleverna i första hand ska uppleva ämnet som roligt genom att vara fysiskt aktiva på lektionerna och därmed lära sig att det är kul att röra på sig. Lärare som undervisar i de senare skolåren framhåller dock att undervisningen ska ge eleverna kunskaper om hur man sköter om sin egen träning samt att förstå varför träningen är viktig (a.a). Ekberg (2009) har i sin tur funnit att en så kallad formaliserad samt funktionell form är framträdande i lärarnas uttalanden om ämnet. Den formaliserade formen har en tydlig förankring i föreningsidrotterna och innebär att eleverna ska lära sig teknikträning i olika idrotter, redskapsgymnastik, dans och bollspel. Den funktionella formen handlar om att behärska en för ändamålet användbar rörelse för att förbättra den fysiska prestationsförmågan, utveckla motoriken och koordinationen. Lärarna framhåller exempelvis utveckling av elevernas styrka, kondition och koordination som betydelsefulla aspekter av syfte och mål med ämnet. När det gäller den begreppsliga kunskapen anges exempelvis regler i olika idrotter som viktiga (a.a.).

I en avhandling genomförd av Quennerstedt (2006) granskades 72 svenska skolors lokala kursplaner för ämnet Idrott och hälsa. I studien kartlades innehållet och kunskapen som undervisningen fokuserade på. Studien visade att en aktivitetsdiskurs samt social forstransdiskurs dominerade. Aktivitetsdiskursen kopplas till ett brett utbud av aktiviteter inom ämnet som exempelvis friidrott, bollspel, bollek, jogging och aerobics (a.a.). Den sociala fostringsdiskursen synliggörs i undervisningen genom att eleverna ska få kunskap genom exempelvis hänsynstagande, samarbete och god gemenskap. Aktiviteter inom olika motions- och träningsformer kategoriserades in i aktivitetsdiskursens underkategori, den så kallade fysiologidiskursen. Här skulle eleverna träna och utveckla kunskaper om kondition, styrka, snabbhet, koordination och rörlighet. Diskursen innehöll även ett hälsoperspektiv där eleverna skulle kunna påvisa kunskaper om sambandet mellan kost, motion och vila. Vidare visade studien att kunskaper om specifika tekniker, färdigheter och taktiker inom olika sporter ingår (a.a.).

När det gäller elever har Larsson (2004) genomfört en studie som grundar sig på årskurs fem elevers uppfattning av ämnet Idrott och hälsa, fördelat på 134 frågeformulär samt 43 intervjuer. I studien konstaterades att det är själva görandet som står i fokus för eleverna, och inte vilken kunskap de ska ta till sig. Detta eftersom eleverna som svar på frågan om vad man gör under lektionerna, huvudsakligen namngav olika aktiviteter. I studien framhölls också att Idrott och hälsa ses som ett avbrott från övriga ämnen samtidigt som eleverna hade svårt att redogöra för något direkt lärande. Detta kan jämföras med Dahlgren och Ekbergs

(2005) studie som visade att 26 procent av de 254 grundskoleeleverna svarade att de inte lärt sig något under lektionerna i ämnet Idrott och hälsa (a.a). Larsson (2004) menar vidare att i de fall eleverna utryckte sig om kunskap från ämnet nämndes ofta faktorer som kunskap om hur olika sporter utövas samt tillhörande reglerna till respektive sport, liknande resultat gick även att finna i Eriksson et al (2003).

Eleverna i Eriksson et al (2003 undersökning framhöll också att de fått kännedom om att man mår bra av att röra på sig samt lärt sig att visa hänsyn gentemot de båda könen (a.a.). Liknande resultat gick också att finna i en studie genomförd av Lundvall och Meckbach et al (2008), exempelvis angav 95 procent av de tillfrågade att de lär sig hur olika idrotter genomförs, medan 90 procent angav att de har lärde sig att samarbeta. Eriksson et al (2005) bidrar till diskussionen genom konstatera att det verkar finnas en inställning inom ämnet som antyder att det är tillräckligt att vara ombytt och delta för att lära sig samt att ämnet framförallt verkar syfta till att skapa en vana hos eleverna att röra på sig. De menar också att den stora betoningen på aktivitet gör att utrymmet för samtal och reflekterande åsidosätts (a.a.).

3. Metod

Eftersom att det var idrottslärarutbildares uppfattningar som skulle undersökas var det angeläget att få en djupare snarare än en bredare förståelse för problemområdet, studien baserades därför på en kvalitativ metod i form av semistrukturerade telefonintervjuer. Studiegruppen utgjordes av sju idrottslärarutbildare på fem olika orter i Sverige som tillhandahåller idrottslärarutbildning. Intervjuguiden utgick ifrån tre kategorier av aktiviteter som i den Nationella utvärderingen (2003) presenteras som vanligast förekommande inom ämnet.

De tre kategorierna var bollaktiviteter, lekar och träning/motion. Frågorna var utformade så att respondenterna skulle ge sin syn på vilka av de fyra kunskapsformerna fakta-, förståelse-, färdighets- och förtrogenhetskunskap som var möjliga såväl som viktiga att eleverna utvecklar utifrån respektive kategori av aktivitet. Samtliga intervjuer transkriberades, vilket innebar att de avlyssnades och skrevs ner ordagrant efter genomförandet. I det analytiska arbetet bidrog de fyra kunskapsformerna för att urskilja mönster angående vilken kunskap som respondenterna nämnde genom respektive kategori. Ett annat teoretiskt verktyg som var av vikt var Arnolds (1979;1985) teorier, dessa användes för att tolka meningen i de utryckta kunskapsformerna, alltså för att urskilja vad utsagorna egentligen utryckte.

4. Resultat

Kunskap med utgångspunkt i bollaktiviteter samt lekar tycks vara att eleverna får fakta och förståelsekunskaper *om* olika bollsporter/bollspel samt lekar. Detta i form av fakta om och förståelse för reglerna, att de känner till vad det finns för olika bollsporter och lekar, uppfattar vad dem går ut på för att själva kunna delta, eller uppskatta bollspelet som åskådare.

Både bollaktiviteter och lekar tycks även fungera som ett förmedlande redskap av viktiga kunskaper utanför aktiviteten i sig. Bollaktiviteter kan användas för att ge eleverna faktakunskaper om den egna kroppen samt en förståelse för att deltagande i bollaktiviteter kan förmedla ett mervärde i form av en bättre hälsa eller utökat socialt nätverk. Genom leken lär sig eleverna vilka sociala regler som finns och varför de är viktiga att tillämpa samt färdigheten att göra detta gentemot sina kamrater. Leken hjälper också till att nå andra mål i form av en förståelsekunskap för att den kan användas i syfte att ge positiva kroppsliga eller idrottsliga effekter.

När det gäller kategorin träning/motion tycks viktig fakta- och förståelsekunskaper handla om att få allmän kunskap *om* olika träning/motionsformer. Detta innebär å ena sidan att eleverna lär sig vilka olika träningsformer det finns och vad som är viktigt att tänka på i utförandet. Exempelvis kostens betydelse och hur man undviker skador. Å andra sidan vilka positiva hälsoaspekter träning ger i allmänhet såväl som vad en specifik träningsform ger. Kunskaperna kan uppfattas ge förutsättningar för att själva kunna utföra någon form av träning.

Färdighetskunskaperna som är viktiga att utveckla genom bollaktiviteter, lekar samt kategorin träning/motion handlar i sin tur om att eleverna får en bildning *i* rörelse, när det gäller bollaktiviteter och lekar är det viktigt att eleverna får en god rörelsekompetens i form av utvecklade motoriska grundfärdigheter, så väl kunskap att utföra de grundläggande rörelserna för de olika bollsporterna/bollspelen eller leken. Det är också viktigt att eleverna lär sig att utföra de rörelser som förknippas med olika tränings/motionsformer. Förtrogenhetskunskapen är den kunskapsform som enligt idrottslärarutbildarnas utsagor tycks vara svårast att se ett gemensamt mönster i. Samtliga tre kategorier av aktiviteter ger en delad uppfattning om förtrogenhetskunskapen hos respondenterna. Å ena sidan att det inte går att utveckla några förtrogenhetskunskaper. Å andra sidan skiljer den sig till stora delar åt mellan de idrottslärarutbildare som uttrycker någon förtrogenhetskunskap. Det som tydligast går att förknippa med förtrogenhetskunskap handlar i dessa fall om att kunna värdera olika bollaktivteter och träning/motionsformer gentemot en annan aktivitet. Även att kunna omsätta kunskapen du har i någon av de tre aktiviteterna till ett nytt sammanhang.

5. Diskussion

Resultatet i undersökningen visade att det är viktigt att ge eleverna kunskaper *om* bollaktiviteter och lekar. Kunskapen *om* ger eleverna förutsättningar att utveckla fakta om och förståelse för de tillhörande reglerna, en kännedom om vilka bollsporter och lekar det finns samt förstå vad dessa går ut på. Dessa kunskaper är viktiga att utveckla för att eleverna ska kunna delta och vara åskådare i olika bollsporter och lekar. Ovanstående resultat kan liknas med Larssons (2004) studie där elevernas uppfattningar om vad de lärt sig i ämnet framförallt handlade om hur olika sporter utövas och de tillhörande reglerna till respektive sport. I en studie av Lundvall och Meckbach et al (2008) uppfattade 95 procent av de tillfrågade eleverna att de lär sig hur olika idrotter genomförs. Även enligt idrottslärares uppfattningar om ämnet har kunskaper om regler i olika idrotter visat sig vara en viktig del av den begreppsliga kunskapen (Ekberg, 2009). I lärarutbildarnas uppfattningar om färdighetskunskaper i förhållande till de två ovan nämnda kategorierna av aktiviteter framgick färdigheter i att kunna utföra de rörelser som förknippas med bollsporten eller leken i sig som viktiga, alltså en enligt Arnolds (1979;1985) begrepp bildning *i* rörelse. Detta kan liknas med Quennerstedts (2006) granskning av lokala styrdokument som visade att viktig kunskap att utveckla tycktes bestå av färdigheter, taktiker och tekniker i olika sporter.

Eftersom det finns en samstämmighet i idrottslärarutbildares, idrottslärares och elevers uppfattningar om kunskap i ämnet tyder detta till viss del på att ovan angivna fakta- och förståelsekunskaper är en del av ämnets kunskapsobjekt. Därmed blir det också intressant att ställa frågan i vilken mån detta kunskapsobjekt är förenligt med ämnets intentioner i kursplanen. En viktig del av ämnets syfte enligt Skolverket (2000a) är att eleverna skall ges förutsättningar att kunna delta i olika aktiviteter efter egen förmåga. Fakta om och förståelsen för grundläggande regler såväl som meningen med olika bollsporter eller lekar bör kunna ses som en del i förmågan att kunna delta i den här typen av aktiviteter enligt vår mening. Färdighetskunskap i att kunna utföra de rörelser som en viss bollsport eller lek kräver visade sig som tidigare nämnts också vara en viktig kunskap att utveckla, detta borde även kunna ses som en förutsättning för deltagandet i sig. Därmed kan dessa fakta-, förståelse- och färdighetskunskaper också anses vara förenliga med kursplanens intentioner.

Hur stor del av ämnets tid som ska fokuseras på kunskaper av det här slaget är dock en annan fråga. I kursplanen är det tämligen svårt att föra samman ovanstående kunskaper med de uppnåendemål som anges. Samtidigt lyfter Eriksson et al (2003) fram det anmärkningsvärda i att bollaktiviteter utgör en så stor del av undervisningen trots att

bollaktivteter inte nämns i kursplanen. Möjligtvis kan ovanstående kunskaper kopplas till att eleverna efter femte skolåret skall ”ha erfarenheter av några vanliga idrottsaktiviteter” (Skolverket 2000a s.2). Efter nionde skolåret skall eleven i sin tur ”kunna delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter” samt ”ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter” (Skolverket 2000a s.2). De kunskaper som idrottslärarutbildarna i undersökningen angav kan alltså anses som viktiga. Det är dock tveksamt om det är nödvändigt att avsätta den största delen av tiden för att ge eleverna dessa kunskaper i syfte att nå ovan angivna uppnåendemål.

Bollaktiviteter och lekar visade sig även kunna fungera som ett förmedlande redskap av kunskap som ligger utanför aktiviteten i sig. Det handlar med andra ord om att eleverna får kunskap *genom* dessa aktiviteter. Enligt idrottslärarutbildarna kunde bollaktiveter användas för att eleverna skulle få faktakunskaper om den egna kroppen, men även förståelse för deltagandets betydelse för en bättre hälsa, i form av kondition eller ett utökat socialt nätverk. Ovanstående kunskaper är förenliga med kursplanens intentioner och därmed något att som idrottslärare eftersträva. Däremot är det värt att fundera över i vilken utsträckning bollaktiviteter används som ett redskap att förmedla dessa kunskaper till eleverna. Larsson (2009) fann att idrottslärarstudenter såg det som en självklarhet att lära ut fotboll till sina elever, men de reflekterade dock inte på vilket sätt i förhållande till målen i kursplanen. För att eleverna skall ges möjlighet att utveckla de kunskaper som idrottslärarutbildarna nämnde som viktiga, kan det anses att, det krävs att idrottslärarstudenten i sin utbildning får en förståelse för vikten av att sätta sin undervisning i relation till kursplanen. Stöd i påståendet går att finna i Larssons (2009) undersökning där idrottslärarutbildare framhöll en didaktisk kompetens som betydelsefull för idrottslärarstudenternas framtida yrke.

Genom leken är det viktigt att eleverna lär sig att tillämpa de sociala reglerna gentemot sina kamrater, även förståelsekunskap för att den kan användas i syfte att ge positiva kroppsliga eller idrottsliga effekter. Kunskapen att kunna tillämpa de sociala reglerna kan jämföras med tidigare studier där det visat sig vara av vikt att lära eleverna hänsynstagande och att samarbeta (Quennerstedt, 2006; Eriksson et al, 2003). Att som resultatet visar kunna tillämpa sociala regler är inget kunskapsmål som ska bedömas, däremot en del av syftet med ämnet (Skolverket, 2000a) och en angelägenhet för hela skolans verksamhet med tanke på den värdegrund som uttrycks i läroplanen, anser vi (Lpo94). Utifrån resultatet i vår studie bör alltså idrottsläraren ha detta i beaktning, men inte som huvudfokus i undervisningen. Samtidigt ges en del av de sociala aspekterna automatiskt *genom* diverse aktiviteter. Detta gör att ämnet bidrar till att förmedla en del av skolans värdegrund.

I de två kategorierna bollaktiviteter och lekar visade resultatet även att lärarutbildarna uppfattar det som viktigt att dessa bidrar till en förbättrad rörelsekompetens, framförallt en utveckling av de motoriska grundfärdigheterna lyftes fram. Det handlar alltså om att lära eleverna att utföra olika rörelser, en så kallad kunskap *i*. Dessa uppfattningar tycks överrensstämma med Ekbergs (2009) resultat där en funktionell form var framträdande i lärarnas tal om ämnet, vilket i sin tur innebar att eleverna exempelvis skulle utveckla sin motorik. Att eleverna ges möjligheten att utveckla en god rörelsekompetens, där ett behärskande av de motoriska grundfärdigheterna är en viktig del går inte att opponera sig emot. I kurplanen framhålls det att ett utvecklande av en alltsidig rörelserepertoar är centralt och avgörande för en aktiv och därmed ett hälsofrämjande levnadssätt. I årskurs fem anges dessutom som mål att eleverna skall behärska de motoriska grundfärdigheterna (Skolverket, 2000a).

Vidare framgick det av undersökningen att kategorin träning/motion tycks spela en viktig roll i att ge eleverna kunskaper *om* olika träning/motionsformer. Kunskaperna *om* innebar att eleverna lär sig fakta om och får förståelse för vad det finns för olika träningsformer, vad som är viktigt att tänka på i utövandet, exempelvis kostens betydelse liksom förebyggandet av skador. Även förståelse för träning/motionsaktiviteters positiva hälsoaspekter i allmänhet såväl som den specifika träningsformens effekt. Den färdighetskunskap som är viktig att lära sig enligt resultatet i undersökningen handlade i sin tur om att kunna utföra de rörelser en specifik träningsform kräver, alltså en bildning *i* rörelse. Liknande resultat går att finna i idrottslärares utsagor om kunskaper i ämnet liksom i Meckbachs (2004) studie som visade att kunskaper om hur man sköter sin träning och dess betydelse var av vikt för eleverna att lära sig. Samtidigt har Quennerstedt (2006) i lokala kursplaner för ämnet funnit att viktig kunskap är att kunna redogöra för sambandet mellan kost, motion och vila. I vilken mån eleverna verkligen får de kunskaper som anges i ovanstående undersökningar framgår inte. I Erikssons et al (2003) studie uppgav dock eleverna att de fått kännedom om att man mår bra av att röra på sig, vad detta mer konkret innebär är svårt att avgöra.

Att det tycks vara viktigt att eleverna får fakta-, förståelse- samt färdighetskunskaper som är likvärdiga med idrottslärarutbildarnas utsagor i undersökningen kan tyckas vara en självklarhet. Detta eftersom det i uppnåendemålen för årskurs nio uttalas att eleverna ska förstå på vilket sätt mat, motion och hälsa samspelar med varandra. Likväl ska eleverna kunna sätta ihop och utföra aktiviteter för den egna motionens skull (Skolverket, 2000a).

Kategorin träning/motion har med andra ord stora möjligheter att uppfylla en del av kraven i styrdokumenten. Det ska också påpekas att resultaten i denna studie endast visar idrottslärarutbildarnas uppfattning om vad viktig kunskap är, vad som händer i realiteten låter *vi* vara osagt. Däremot är det värt att lyfta fram resultatet i Larssons (2004) undersökning där eleverna framförallt namngav olika aktiviteter på frågan om vad man gör under lektionerna i ämnet. Larsson (2004) menade att detta kunde tolkas som att det är själva görandet som står i fokus och inte kunskapen, samt att ämnet tycks ses som ett avbrott från övriga ämnen. Samtidigt menar Eriksson et al (2005) att den stora betoningen på aktivitet gör att samtal och reflektion åsidosätts. Med tanke på ovanstående bör det vara av vikt att som lärare i ämnet Idrott och hälsa ge mer tid åt reflektion tillsammans med eleverna om vad de egentligen ska lära sig. Detta för att eleverna också i realiteten ska ges möjligheten att utveckla den kunskap som framhölls av idrottslärarutbildarna i den här undersökningen, vilken också tycks överensstämma med styrdokumentens intentioner.

När det gäller förtrogenhetskunskapen visade resultatet att det var den kunskapsform som det fanns flest delade uppfattningar om och tycks vara svårast att beskriva. Detta beror möjligtvis på att det enligt Carlgren (2002) är en tyst och osynlig form av kunskap, vilket kan tolkas som att den är svår att sätta ord på. Det som gick att tydligast förknippa med förtrogenhetskunskap i de tre aktiviteterna var att det är viktigt att eleverna lär sig att värdera olika bollaktivteter eller träning/motionsformer gentemot andra aktivteter, exempelvis nyttan med dem. En annan förtrogenhetskunskap som lyftes fram i utsagorna var att de bör kunna omsätta kunskapen de har sedan tidigare i de tre aktiviteterna till att användas i ett nytt sammanhang. I Carlgrens (2002) beskrivning av förtrogenhetskunskaper framhålls att den kunskap man har från tidigare erfarenheter kan användas i en ny situation, då man som individ har lärt sig att se likheter i olikheter genom de tidigare erfarenheterna. Ett annat tydligt resultat som framgick var att eleverna inte kan uppnå någon förtrogenhetskunskap genom de tre aktiviteterna.

Referenser

Arnold, P.J. (1979). *Meaning in Movement, Sport and Physical Education.* London: Heinemann.

Arnold, P.J. (1985). Rational Planning by Objectives of the Movement Curriculum. *Physical Education Review*. Volume 8, Number 1, s. 50-61.

Carlgren I. (2002). Kunskap och lärande. I Skolverket. *Bildning och kunskap. Särtryck ur läroplanskommitténs betänkande: Skola för bildning.* (SOU:1992:94). Stockholm: Liber distribution. s. 23-53.

Dahlgren, A & Ekberg, J-E. (2005). Varför blir det som det blir? – En studie av ämnet Idrott och hälsa. *Svensk Idrottsforskning*, 2005, Nr.3, s. 16-19.

Ekberg, J-E. (2009). *Mellan fysisk bildning och aktivering – En studie av ämnet idrott och hälsa i skolår 9.* Diss. Malmö högskola. Malmö: Holmbergs.

Eriksson, C, Gustavsson, K, Johansson, T, Mustell, J, Quennerstedt, M, Rudsberg, K, Sundberg, M & Svensson, L. (2003). *Skolämnet idrott och hälsa i Sveriges skolor – en utvärdering av läget hösten 2002.* Örebro: Institutionen för idrott och hälsa, Örebro universitet.

Eriksson, C, Gustavsson, K, Quennerstedt, M, Rudsberg, K, Öhman, M & Öijen, L. (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003 (NU-03) – Idrott och hälsa.* Stockholm: Skolverket.

Larsson, H. (2004). Vad lär man sig på gympan? Elevers syn på idrott och hälsa i år 5. I Larsson, H & Redelius, K. (red.). *Mellan nytta och nöje – Bilder av ämnet idrott och hälsa.* Stockholm: Idrottshögskolan. s. 123-148.

Larsson, H & Redelius, K. (2004). Några pedagogiska utmaningar i relation till ämnet idrott och hälsa. I Larsson H & Redelius K. (red.). *Mellan nytta och nöje – Bilder av ämnet idrott och hälsa.* Stockholm: Idrottshögskolan. s. 227-239.

Larsson, L. (2009). *Idrott – och helst lite mer idrott – Idrottslärarstudenters möte med utbildningen.* Diss. Stockholms universitet. Stockholm: Institutionen i utbildningsvetenskap med inriktning mot tekniska, estetiska och praktiska kunskapstraditioner.

Lundvall, S, Meckbach, J & Wahlberg, J. (2008). Lärandets form och innehåll – lärares och elevers uppfattning om lärande och kompetens inom ämnet idrott och hälsa, SIH 2001 till 2007. *Svensk Idrottsforskning*, Årgång 17, nr. 4, s.17-22.
Läroplan för de obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet – Lpo 94 [Elektronisk] http://www.skolverket.se/publikationer?id=1069 Hämtad: 2010-02-25.

Meckbach, J. (2004). Ett ämne i förändring – eller är allt sig likt? I Larsson, H & Redelius, K. (red.). *Mellan nytta och nöje – Bilder av ämnet idrott och hälsa.* Stockholm: Idrottshögskolan. s. 81-98.

Quennerstedt, M. (2006). *Att lära sig hälsa.* Diss. Örebro universitet. Örebro: Universitetsbiblioteket.

Skolinspektionen (2010) *Rapportering från flygande tillsyn i ämnet idrott och hälsa den 22 april 2010* [Elektronisk], http://www.skolinspektionen.se/Documents/Regelbunden-tillsyn/flygande%20tillsyn/rapportering-flygande-tillsyn.pdf?epslanguage=sv Hämtad: 2010-05-05

Skolverket (2000a) – *Nationell kursplan för Idrott och hälsa*, [Elektronisk], http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0910&infotyp=23&skolform=11&id=3872&extraId=2087 Hämtad: 2010-02-25

Recension av Steen-Johnsen & Neumann *Meningen med idretten*

Kari Steen-Johnsen & Iver B. Neumann (red) (2009): Meningen med idretten, Unipub AS (ISBN 978-82-7477-448-3).

Inledning
Många icke-idrottare ställer sig ofta frågan: vad är egentligen meningen med Ditt idrottande? Är det inte slöseri med tid i stället för att göra något nyttigt? En svensk ”klassiker” kring fotbollen är följande: varför slåss 22 fotbollsspelare om en boll, varför inte ge dem var sin boll?
Inom en normalpopulation kan man gradera människor utifrån ett idrottskontinuum med polerna från ”fanatisk idrottsnörd” till ”totalt ointresserad”. Sen finns det däremellan olika schatteringar på skalan, t.ex. de som ser idrott på TV när det är stora mästerskap som OS och nyss genomspelade VM i fotboll och motionerar till husbehov. Ett exempel på ”den fanatiske idrottsnörden” är den som under OS tar semester och flyttar ner i TV-rummet och ser allt, alltså allt, inklusive intar måltider i sällskap med OS-arenans aktiva. Här handlar det således om den passive idrottsnörden. En annan dimension av idrottsnörden är den fanatiske utövaren, där ibland inte ”vanligt” utövande är tillräckligt. Här är det extremutövande som gäller. Ofta består det aktiva utövandet av fysisk aktivitet i form av löpning – extremlöpning. Några exempel: löpning över den amerikanska kontinenten något som den f.d. DN-journalisten Björn Sunesson utfört två gånger (senast i år 2010), maraton uppför i bergig terräng eller lopp på 100 km eller mer. Även kombinerade former av fysisk ansträngning som Göran Kropps bedrift att cyklande ta sig ner till Himalaya och bestiga Mount Everest utan syrgas och – lite mer mänskligt – Triathlon/Ironman, dvs 3,8 km simning, 18 mil på cykel och ett avslutande maratonlopp kan räknas dit. Den enda Ironman i Sverige gick av stapeln i Kalmar i början av augusti med nära 1000 deltagare,vilket innebär att extremaktiviteter röner stort intresse i landet.
Ja, även vi ”normalidrottare”, dvs vi som är insocialiserade i olika fysiska aktiviteter sedan barnsben, där tävlingen åtminstone senare i livet spelar en underordnad roll, vi har många gånger funderat på meningen med idrotten. En basal fysiologisk grund är naturligtvis att den mänskliga kroppen ”kräver” fysisk aktivitet för vårt eget välbefinnande. Symptomatiskt är ju också att läkarvetenskapen – väl sent omsider enligt mitt förmenande – numera kan ordinera FAR (fysisk aktivitet på recept) till en del av sina patienter. Meningen med idrotten blir vid sidan av nyttoaspekten en mer existentiell fråga, en upplevelsefråga.

Formen
Den här välskrivna och intressanta boken handlar om olika norska forskares upplevelser av skilda idrotter. Boken/antologin hålls förtjänstfullt samman av Kari Steen-Johnsen (forskare vid Institutet för Samhällsforskning och förste amanuens vid Norges Idrottshögskola i Oslo) och Iver B. Neumann (forskningschef vid Utrikespolitiska Institutet och professor i Rysslandsstudier vid Universitetet i Oslo). Totalt innehåller boken 13 kapitel inklusive förord med elva skrivande författare/forskare, där var och en skriver om sin favoritidrott. Det innebär att vi som läsare får stifta bekantskap med följande elva idrotter eller fysiska aktiviteter: baseboll (Marius Wulfsberg), fotboll (Lars Tore Ronglan), kampsport (Gunn Engelsrud), hundkapplöpning (Iver B. Neumann), fallskärmshoppning (Gunnar Breivik), klättring (Jens E. Birch), alpint (Sigmund Loland), segling (Lars Klemsdal), fitness (Kari Steen-Johnsen), backhoppning (Oskar Solenes), löpning (Andreas Hompland). För den svenska

idrottsforskarpubliken är nog Gunnar Breivik (professor vid ”samhällsfag” och tidigare rektor för Norges Idrottshögskola/NIH) och Sigmund Loland (professor och rektor för NIH) de mest välkända. Det skulle föra för långt att reflektera kring samtliga bidrag. Därför gör jag ett personligt urval för diskussion.

Meningen med idrotten

Det inledande kapitlet med just denna titel är författad av bokens redaktörer – Kari Steen-Johnsen och Iver B. Neumann. Här görs en uppdelningen av meningen i den individuella, den kollektiva och den samhälleliga. Den individuella meningen innebär att det är den enskilde själv som avgör ”sin” mening med det egna idrottsutövandet. Den kollektiva meningen sätter in idrotten i ett grupperspektiv, där Norbert Elias kan tjäna som exempel. En av Elias utgångspunkter är att idrotten kan avleda och kanalisera konflikter mellan nationer och grupper. Idrotten ses här som ett civilisationsprojekt. Den samhälleliga meningen kan exemplifieras genom tanken att idrotten skapar hierarkier både inom och mellan olika idrottsgrenar. Här kan sociologen Bourdieu och dennes tankar kring idrotten som social markör. Olika idrotter förknippas också med skilda sociala skikt i samhället. Sociologen Bo Schelin tog upp just detta tema i sin avhandling från mitten av 1980-talet – en avhandling som behandlade olika idrottspreferenser. Han fann inte oväntat att golf, tennis och segling hade sina utövare främst i de övre social skikten i samhället, medan idrotter som brottning och boxning hämtade sina utövare från arbetarklassen och inte minst från invandrargrupper. Breivik har i en studie från 1998 talat om idrottens yttre (extrinsic) och inre värden (intrinsic) eller med andra termer idrottens instrumentella respektive autoteliska värden. De förra kan ses som idrottens målvärden och de senare som egenvärden. Det här resonemanget kan föras tillbaka till den tyske sociologen Max Webers handlingstypologi, där han särskiljer mellan irrationella och rationella värden. De förra utgörs av handlingar byggda på emotioner eller traditioner, medan de rationella handlingarna baseras på handlingarnas egenvärden och målvärden. Egenvärdena kan i sin tur utifrån det idrottsliga perspektivet delas upp i ”flytet”, ”det sociala värdet”, ”det kulturella värdet” och ”inlärningsvärdet”. Idrottens målvärden kan uppdelas utifrån allmänna framgångsaspekter (”att bli bäst”) och ekonomiska aspekter (val av idrott på grund av möjlig ekonomisk återbäring). Pedagogen och idrottsprofessorn Lars Magnus Engström har tagit fasta på detta i en del skrifter från 1980-talet – bl.a. boken ”Idrotten som social markör”. Kontentan av detta resonemang är att idrottens mening på olika sätt är förbunden med idrottens värdeskala.

Breivik gör i boken ”Sport in High Modernity” (1998) en uppdelning av hur olika idrotter förhåller sig till individens existentiella relationer till natur, samhälle, andra och sig själv. Detta ger en fyrfältstabell med x-axeln ”jag”(-) och ”du” (+) samt y-axeln ”samhälle”(+) och ”natur”(-). Som exempel: inom ++ ryms idrotter som fotboll och boxning, inom +- ryms fäktning och kajak, inom -+ maraton och rugby samt slutligen – gymnastik och klättring. Denna uppdelning utgör till viss del också grunden för de olika kapitlen i boken.

Gunnar Breivik. Mellan varat och intet

Det skulle föra för långt att i denna betraktelse reflektera kring samtliga kapitel i boken. Jag nöjer mej med det som främst fångade mitt intresse – Gunnar Breiviks kapitel kring ”Mellan varat och intet. Att hoppa fallskärm med Heidegger”. Jag har läst en del av Breiviks skrivande och fascinerats av hans filosofiska resonemang kring olika aspekter av idrotten. Blotta titeln är fascinerande i sig. Jag har också tidigare tagit del av Heidegger filosofiska resonemang, så det är inte konstigt att jag blev intreserad av kopplingen mellan dessa två filosofer/forskare relaterat till idrotten. Det ska också sägas som en parentes att Breivik på 1990-talet deltog som föreläsare i en av våra/SVEBIs forskningskonferenser.

Breiviks kapitel handlar alltså om att hoppa fallskärm. Han genomförde sitt första fallskärmshopp när han var 45 år (idag 67 år) och beskriver på ett ingående sätt fallskärmshoppsprocessen – från det första hoppet till kommande mer rutinartade hopp. Det första hoppet bär naturligt nog osäkerhetens prägel, medan det andra hoppet genom ett ökat ”fritt fall” på 45 sekunder skapar mer rädsla och allvar. Så småningom blir hoppandet mer av rutin, men samtidigt finns faromoment – främst fallskärmen löser inte ut sig och reservskärmen krånglar. Hela tiden finns faran samtidigt som - i filosofisk mening - den genom närheten till döden kan betraktas som ”autentisk” .
Hur är då kopplingen till Heidegger? Breivik berättar som sitt möte med Heidegger i Freiburg 1971. Där framkom det att Heidegger, vilket nog få känner till, var en ivrig motionsidrottare – främst via långa vandringar och på vintern skidor. Det hände vid ett flertal tillfällen att han kom direkt till sina föreläsningar på universitetet iförd skidskor efter att ha skidat från sin hemby Todtnauberg. I sin ungdom hade han spelat fotboll och på äldre dagar följde han favoritlaget Bayern Munchen och favoritspelaren Franz Beckenbauer på TV.
Hur är då relationen till fallskärmshoppning? Heidegger menar bl.a. i sin mest kända skrift ”Sein und Zeit” (Varat och tiden) att människan har en tendens att mista sitt själv och ingå allians med världen, så att hon mister det äkta eller autentiska livet. Det finns en risk att vi människor anpassar oss efter andra och därför i viss mening blir mindre autentiska. Vi lever i stor utsträckning ett oäkta liv. Detsamma menar Breivik kan sägas om fallskärmshoppning. I början upplevs hoppningen som äkta, man är osäker samtidigt som den naturliga fruktan finns där. Ju mer man kommer in i hoppandet desto mer van blir man och dessutom mer styrd av andra, av regler, av kollektiv hoppning etc. Hoppningen blir mer oäkta, mindre ursprunglig. Här kan man naturligtvis framföra ett flertal invändningar och Breivik gör det också, t.ex. att även i ”rutinhoppningar” finns faromoment. Sen kan man fråga sig varför människor utövar olika former av risksporter som fallskärmshoppning, bergsklättning, formel 1 etc. Innebär det att de blir mer autensiska genom att det ultimata – döden – lurar runt knuten? Det är rimligen en förenkling, men kanske ligger det något i resonemanget. Hur som helst – ett mycket intresseväckande resonemang med filosofiska förtecken!

Avslutande reflektion
Mitt framhållande av Breiviks kapitel innebär inte alls att övriga kapitel och upplevelserna av de andra idrotterna eller fysiska aktiviteterna är ointressanta. Tvärtom! De är samtliga välskrivna och intresseväckande var och en på sitt sätt. De speglar också den spännvidd som idrotten i vid mening har. Och att de olika författarna på ett intresseväckande sätt ger sina personliga upplevelser av favoritidrotterna både färg, must och mening.
Detta är en synnerligen stimulerande bok, som jag livligt kan rekommendera till alla som på något sätt är intresserade av idrott i en djupare mening. Denna bok manar till efterföljd, eftersom detta koncept nästan helt saknas i Sverige. Läs den – och reflektera själv!

Anders Östnäs
Idrottssociolog
Lund

Välkommen till SVEBIs konferens 2010

Idrottsvetenskap och forskning – vägval och framtid

24–25 november 2010, Göteborgs universitet

GÖTEBORGS UNIVERSITET

TID	Onsdagen den 24 november kl. 09:00 – torsdagen den 25 november kl. 15:30
PLATS	Pedagogen, A-huset, Västra Hamngatan 25, Göteborg
ANMÄLAN	Via konferensens webbplats: www.gu.se/svebi-2010
SISTA DAG FÖR ANMÄLAN	Den 1/11 2010. Lägre avgift vid anmälan senast 30/9. Anmälan är bindande.
AVGIFTER	**Anmäld före 30 september:** Medlemmar: 1200:- Icke medlemmar: 1700:- Studenter: 500:- **Anmäld efter 30 september:** Medlemmar: 1700:- Icke medlemmar: 2300:- Studenter: 500:- I priset ingår luncher och kaffe. Tillval – festmiddag med dans 300 kr. Avgiften insättes på Göteborgs universitets **pg 954579-9. OBS! Ange deltagarnas namn!**
LOGI	Följande hotell har avtal med Göteborgs universitet: Hotell Flora, 031-13 8616, www.hotelflora.se Hotell Liseberg Heden, 031-750 69 00, www.liseberg.se/sv/hem/Boende/Hotell/Hotell-Liseberg-Heden Hotell Gothia Towers, 031-750 88 10, www.gothiatowers.com
KONTAKT	Göran Patriksson, goran.patriksson@ped.gu.se Owe Stråhlman, owe.strahlman@ped.gu.se Informationen kommer fortlöpande att läggas ut på konferensens webbplats.
WEBBPLATS	www.gu.se/svebi-2010
MEDLEMSKAP	Vill du bli medlem inbetala 50:- kr (pensionär/student) 150 kr (övriga) SVEBI 300 kr (organisationer/bibliotek) till SVEBI's pg-konto 251821-5

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Välkomna till SVEBI-konferensen

Göteborgs universitet 24–25 november 2010
Idrottsvetenskap och forskning – vägval och framtid

Onsdagen den 24 november 2010		
09:00-10:00	**Registrering och kaffe, A-huset, Pedagogen**	
10:00-10:25	**Välkomstanförande, Kjell Härnqvistssalen** Prof. Mikael Alexandersson, dekanus Utbildningsvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet Prof. Göran Patriksson, Ordförande SVEBI	
10:30-11:10	**Elitidrottens virvelströmmar: Norge (och Norden) i världen** Dr. Nils Asle Bergsgard, International Research Institute of Stavanger	
11:20-12:00	**Folkhemshästen – från fältgrätt till långa flätor** Prof. Susanna Hedenborg, Malmö högskola	
12:00-13:00	**Lunch**	
13:00-14:30	**Sal. AK 2136** **Idrottslyftet: presentationet av utvärderingsprojekt** Inledare Fil.dr. Johan Hvenmark, Riksidrottsförbundet	**Sal. AK 2137** **Fria föredrag**
14:30-14:50	**Kaffe**	
	Sport Management Sal. AK 2136	Physical Education Sal. AK 2137
14:50-15:20	**Sport facility services and equality in Finland 1999-2009** Prof. Kimmo Suomi, University of Jyväskylä and Umeå University	**The value of being physical literate** Dr. Margaret Whitehead, De Montfort University, Bedford
15:30-16:00	**Ett steg framåt och två tillbaka. Dopningskampens komplexitet i ett EU-rättsligt perspektiv** Jur.dr. Johan Lindholm, Umeå universitet	**Ett steg framåt och två tillbaka. Dopningskampens komplexitet i ett EU-rättsligt perspektiv** Jur.dr. Johan Lindholm, Umeå universitet
16:10-16:40	**Folkhemmet på is. Ishockey, modernisering och nationell identitet 1920-1972** Fil.dr. Tobias Stark, Linneuniversitetet	**Friluftslivets värden i skola och lärarutbildning – pedagogiska utmaningar** Fil.dr. Erik Backman, GIH, Stockholm
16:45-	**SVEBI:s årsmöte, Sal. AK 2136**	
19:30-	**Festmiddag**	

Torsdagen den 25 november 2010

	Sport Coaching Sal. AK 2136		Health Promotion Sal. AK 2137	
09:00-09:30	**Multidisciplinär prestationsoptimering inom Olympisk elitidrott – några exempel** Doc. Hans-Christer Holmberg, Mittuniversitetet och Göteborgs universitet		**Promoting Physical Activity in the workplace: effective interventions and future challenges** Dr. Lindsey Dugdill, University of Salford	
09:40-10:10	**Att finna talangerna – om specialförbundens talangverksamhet** Fil.dr. Per Göran Fahlström, Linneuniversitet		**Vad har idrott med hälsa att göra – och vice versa? Kritiska perspektiv från filosofi och etik** Prof. Christian Munthe, Göteborgs universitet	
10:10-10:30	**Kaffe**			
10:30-12:00	**Sal. AK 2136** **Idrottslyftet: presentationet av utvärderingsprojekt**	**Sal. AK 2137** **Bästa uppsats på avancerad nivå**	**Sal. AK 2138** **Poster session**	**Sal. AK 2139** **Forskarskolans poster session**
12:00-13:00	**Lunch**			
	Sport Coaching Sal. AK 2136		Health Promotion Sal. 2137	
13:00-13:30	**Välja ut och bedöma idrottare: en utmaning inom elitidrotten,** Fil.dr. Annika Johansson, Umeå universitet		**Makten över beteenden – om livsstilspåverkan för hälsa** Fil.dr. Peter Korp	
13:40-14:10	**Föder framgång framgång? Forskning kring psykologiskt momentum i damelithandboll** Doktorand Karin Moesch, Lunds universitet		**Jag har ingen funktionsnedsättning men spelar ändå: en studie av rullstolsbasket** Fil.dr. Kim Wickman, Umeå universitet	
14:30-14:50	**Kaffe**			
14:20-15:00	**Kjell Härnqvistssalen** **Ingen är född till fotbollspelare?** Roger Gustafsson, IFK Göteborg			
15:10-15:30	**Prisutdelning och avslutning** Prof. Göran Patriksson			

SVEBI – konferensen
24 – 25 november 2010
Göteborgs universitet
Idrottsvetenskap och forskning –
vägval och framtid

Onsdagen den 24 november 2010

09:00-10:00	**Registrering och kaffe, A-huset, Pedagogen**	
10:00-10:25	**Välkomstanförande, Kjell Härnqvistssalen** Prof. Mikael Alexandersson, dekanus Utbildningsvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet Prof. Göran Patriksson, Ordförande SVEBI	
10:30-11:10	**Elitidrottens virvelströmmar: Norge (och Norden) i världen** Dr. Nils Asle Bergsgard, International Research Institute of Stavanger	
11:20-12:00	**Folkhemshästen – från fältgrått till långa flätor** Prof. Susanna Hedenborg, Malmö högskola	
12:00-13:00	**Lunch**	
13:00-14:30	**Sal. AK 2136**	**Sal. AK 2137**
	Idrottslyftet: presentationer av utvärderingsprojekt Inledare Fil.dr. Johan Hvenmark, Riksidrottsförbundet	**Fria föredrag**
14:30-14:50	**Kaffe**	

	Sport Management Sal. AK 2136	Physical Education Sal. AK 2137
14:50-15:20	**Sport facility services and equality in Finland 1999-2009** Prof. Kimmo Suomi, University of Jyväskylä and Umeå University	**The value of being physical literate** Dr. Margaret Whitehead, De Montfort University Bedford
15:30-16:00	**Ett steg framåt och två tillbaka. Dopningskampens komplexitet i ett EU-rättsligt perspektiv** Jur.dr. Johan Lindholm, Umeå universitet	**Betygssättning i ämnet idrott och hälsa** Prof. Claes Annerstedt, Norges idrottshögskola och Göteborgs universitet
16:10-16:40	**Folkhemmet på is. Ishockey, modernisering och nationell identitet 1920-1972** Fil.dr. Tobias Stark, Linneuniversitetet	**Friluftslivets värden i skola och lärarutbildning – pedagogiska utmaningar** Fil.dr. Erik Backman, GIH, Stockholm

16:45-	**SVEBI:s årsmöte, Sal. AK 2136**
19:30-	**Festmiddag**

Välkomna till
SVEBI – konferensen i Göteborg
24 – 25 november 2010
Konferenstema:
Idrottsvetenskap och forskning – vägval och framtid

Torsdagen den 25 november 2010

	Sport Coaching Sal. AK 2136	Health Promotion Sal. AK 2137
09:00-09:30	**Multidisciplinär prestationsoptimering inom Olympisk elitidrott – några exempel** Doc. Hans-Christer Holmberg, Mittuniversitetet och Göteborgs universitet	**Promoting Physical Activity in the workplace: effective interventions and future challenges** Dr. Lindsey Dugdill, University of Salford
09:40-10:10	**Att finna talangerna – om specialförbundens talangverksamhet** Fil.dr. Per Göran Fahlström, Linneuniversitet	**Vad har idrott med hälsa att göra – och vice versa? Kritiska perspektiv från filosofi och etik** Prof. Christian Munthe, Göteborgs universitet
10:10-10:30	**Kaffe**	

10:30-12:00	**Sal. AK 2136**	**Sal. AK 2137**	**Sal. AK 2138**	**Sal. AK 2139**
	Idrottslyftet: presentationer av utvärderingsprojekt	**Bästa uppsats på avancerad nivå**	**Poster session**	**Forskarskolans poster session**
12:00-13:00	**Lunch**			
	Sport Coaching Sal. AK 2136		Health Promotion Sal. 2137	
13:00-13:30	**Välja ut och bedöma idrottare: en utmaning inom elitidrotten,** Fil.dr. Annika Johansson, Umeå universitet		**Makten över beteenden – om livsstilspåverkan för hälsa** Fil.dr. Peter Korp	
13:40-14:10	**Föder framgång framgång? Forskning kring psykologiskt momentum i damelithandboll** Doktorand Karin Moesch, Lunds universitet		**Jag har ingen funktionsnedsättning men spelar ändå: en studie av rullstolsbasket** Fil.dr. Kim Wickman, Umeå uníversitet	
14:30-14:50	**Kaffe**			
14:20-15:00	**Kjell Härnqvistssalen** **Ingen är född till fotbollspelare?** Roger Gustafsson, IFK Göteborg			
15:10-15:30	**Prisutdelning och avslutning** Prof. Göran Patriksson			

Tid	Onsdagen den 24 november kl. 09:00 – torsdagen den 25 november kl. 15:30
Plats	Pedagogen, A-huset, Västra Hamngatan 25, Göteborg
Anmälan	Via konferensens hemsida
Sista anmälningsdag	Den 1/11 2010. Lägre avgift vid anmälan senast 30/9. Anmälan är bindande.
Avgifter	**Anmäld före 30 september:** Medlemmar: 1200:-; Icke medlemmar: 1700:-; Studenter: 500:- **Anmäld efter 30 september:** Medlemmar: 1700:-; Icke medlemmar: 2300:-; Studenter: 500:- I priset ingår luncher och kaffe. Tillval – festmiddag med dans 300 kr Avgiften faktureras vid anmälan
Logi	Följande hotell har avtal med Göteborgs universitet: Hotell Flora, 031-13 9616 Hotell Liseberg Heden, 031-750 69 00 Hotell Gothia Towers, 031-750 89 14
Kontakt	Göran Patriksson, goran.patriksson@ped.gu.se Owe Stråhlman, owe.strahlman@ped.gu.se Informationen kommer fortlöpande att läggas ut på konferenshemsidan:
Hemsida	http://www.gu.se/svebi-2010
Medlemskap	Vill du bli medlem inbetala 50:- kr (pensionär/student) 150 kr (övriga) SVEBI eller 300 kr (organisationer/bibliotek) till vårt pg-konto 251821-5. Kontaktman: Anders Östnäs – anders.ostnas@gmail.com

Forskningskonferens: Fotboll – forskningsrön och tillämpningar

Centrum för idrottsforskning 20-21 oktober 2010 Bosön

Forskningskonferens "Fotboll – forskningsrön och tillämpningar"

Centrum för idrottsforskning 20-21 oktober 2010 Bosön

20 oktober

10.00-10.15	**Välkommen**	**Per Nilsson**
10.15-10.30	**Inledningsanförande**	**Lars-Åke Lagrell, SvFF**
10.35-12.20	**Tema: Beteendeforskning inom fotboll**	**Moderator: Louise Rönnqvist**
10.35-10.50	*Positiv psykologi och fotboll*	
	Henrik Gustafsson, Örebro universitet	
	Johan Fallby, Svenska Fotbollförbundet och Högskolan Halmstad	
10.55-11.10	*Idrottspsykologi som en pusselbit i ett multidisciplinärt stödsystem*	
	Göran Kenttä, Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm	
11.15-11.30	*Elitfotboll och idrottsskada - ett växande psykologiskt forskningsområde*	
	Urban Johnson, Högskolan Halmstad	
11.35-12.05	*Performing under pressure in international level football: Evidence from penalty shootouts*	
	Geir Jordet, Norges idrottshögskola	
12.05-12.20	Sammanfattning & frågor beteendeforskning	
12.20-13.30	LUNCH	
13.30-14.15	***Keynote lecture: Born to win!? Environmental influences on the development of elite players***	
	Mark Williams, Liverpool John Moores University	
14.20-17.40	**Tema: Fotbollsfysiologi**	**Moderator: Per Tesch**
14.20-14.50	*Football science –making a difference!*	
	Paul Balsom, Svenska Fotbollförbundet	
14.50-15.20	KAFFE	
15.20-15.50	*An alternative approach to strength training in elite professional football*	
	Julio Tous, Barcelona universitet	
15.55-16.25	*High-speed training in football*	
	Marcello Iaia, Manchester United FC	
16.30-16.50	*Physiological changes and the following recovery processes after elite female soccer games*	
	Helena Andersson, Svenska Fotbollförbundet	
16.50-17.05	Sammanfattning & frågor fotbollsfysiologi	
17.15-18:00	***Svensk fotboll jämfört med norsk and dansk fotboll med avseende på bl a marknadsvärde***	
	Sten Söderman, Företagsekonomiska institutionen, Stockholms universitet	
18.30-19.30	Fotbollstävling i Vinnarhallen	
20.00	MIDDAG	

21 oktober 2010

09.00-09.40 ***Keynote lecture: Franco Benazzo, Inter***

09.45-12.35 Tema: Fotbollsskador **Moderator: Jan Ekstrand**

09.45-09.50 *Inledning*
Jan Ekstrand, Linköpings universitet

09.50-10.00 *Hur farligt är det att spela fotboll och vilka skador riskeras?*
Jan Ekstrand, Linköpings universitet

10.05-10.15 *Rehabilitering och prevention av hamstringsskador*
Carl Askling, Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm

10.20-10.30 *Återfallsskador i Sverige och Europa – skiljer sig risken?*
Martin Hägglund, Linköpings universitet

10.30-11.00 KAFFE

11.00-11.10 *Främre korsbandsskada – fortfarande ett hot mot karriären?*
Markus Waldén, Linköpings universitet

11.15-11.25 *Korsbandsregistret*
Magnus Forssblad, Capio Artro Clinic

11.30-11.40 *Kanonstudien*
Harald Roos, Lunds universitet

11.45-11.55 *Konstgräs – påverkas skaderisken vid byte av underlag?*
Karolina Kristenson, Linköpings universitet

12.00-12.10 *Att arbeta som lagläkare i en klubb*
Jon Karlsson, Göteborgs universitet & IFK Göteborg

12.10-12.25 Sammanfattning & frågor fotbollsskador

12.25-13.40 LUNCH

13.40-16.25 Tema: Fotboll, barn/ungdom och samhälle **Moderator: Håkan Larsson**

13.40-14.00 *Vardag och drömmar bland fotbollens ungdomsproffs – om professionalisering, globalisering och maskulinitetsprocesser*
Jesper Fundberg, Malmö högskola

14.05-14.25 *Betraktelser av en fotbollsfarsa*
Mike Guidetti

14.25-15.00 KAFFE

Normer, värden och föreställningar i barn- och ungdomsfotbollen:

15.00-15.20 *Fotbollens spela, lek och lär*
Peter Landström, Svenska Fotbollförbundet

15.25-15.45 *Fotbollstjejer och fotbollskillar i tränarutbildningens läromedel*
Karin Grahn, Göteborgs universitet

15.50-16.10 *Idrottslyftet och barn- och ungdomsfotbollen*
Matthis Kempe-Bergman, Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm

16.10-16.25 Sammanfattning & frågor fotboll, barn/ungdom och samhälle

16.25-16.30 Avslutning konferensen **Per Nilsson**

www.centrumforidrottsforskning.se

Välkommen som SVEBI - medlem 2010—2011!

Hej!
Nu är det åter dags att betala in medlemsavgiften till SVEBI – Svensk Förening för Beteende- och samhällsvetenskaplig Idrottsforskning - för verksamhetsåret 2010—2011. Den är fortfarande låg – 50 kronor för studerande/pensionärer, 150 kronor för övriga samt 300 kronor för bibliotek/organisationer. Vårt plusgirokonto är **25 18 21 – 5**. Om Du betalar via internet alternativt manuellt vill jag att Du meddelar namn, adress, e-postadress. Det senare för att vi ska kunna skicka ut vår digitala skrift Idrottsforskaren. Du kan betala med nedanstående inbetalningskort!

Som medlem får Du Idrottsforskaren i Din dator med fyra nummer per år, vår forskningsskrift – numera vetenskapligt reviewad – Aktuell Beteende- och samhällsvetenskaplig Idrottsforskning/SVEBIS ÅRSBOK samt kraftigt reducerad avgift till vår årliga forsknings- och utbildningskonferens. I år (2010) hålls konferensen på Göteborgs universitet den 24 – 25 november och 2011 på Karlstad universitet den 23-24/11. Boka tiderna redan nu! Du är också välkommen att medverka i Idrottsforskaren. Kontakta redaktören (se nedan!).

Välkommen att stödja svensk idrottsforskning – bli medlem i SVEBI!

Anders Östnäs
Kassör i SVEBI /redaktör för Idrottsforskaren
e-post: anders.ostnas@gmail.com /tel.nr 046-141045

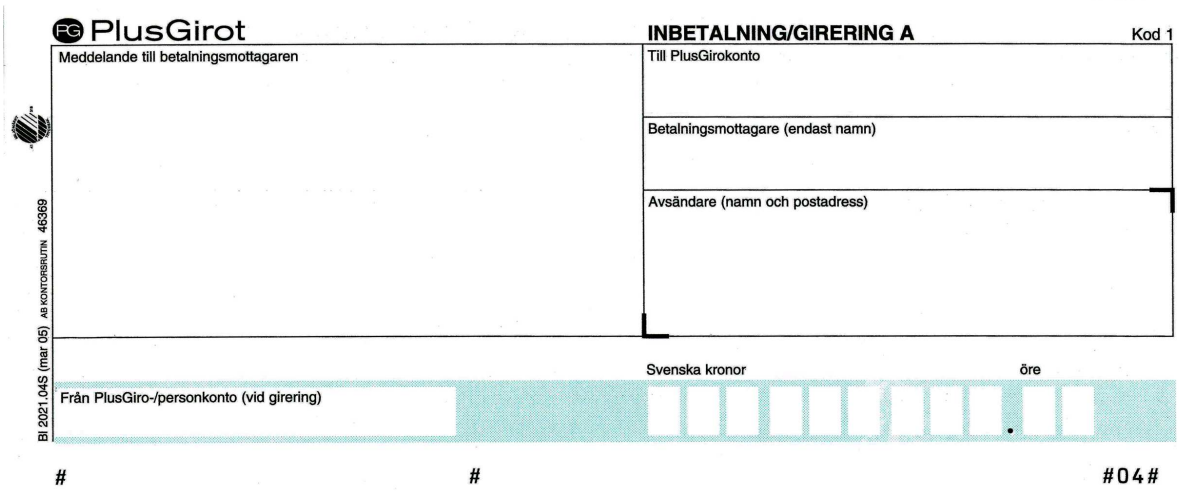
PlusGirot
INBETALNING/GIRERING A
Kod 1
Meddelande till betalningsmottagaren
Till PlusGirokonto
Betalningsmottagare (endast namn)
Avsändare (namn och postadress)
Svenska kronor
öre
Från PlusGiro-/personkonto (vid girering)
BI 2021.04S (mar 05) AB KONTORSRUTIN 46369
#
#
#04#

Abstraktmall 2010

Titel: **Poster ( )** **Paper ( )**	
Författare, hemvist, e-post, tel-nr	
Abstract: (använd Times New Roman 11 pt inom detta utrymme)	**Introduktion** **Syfte & teoretisk ram** **Metod** **Resultat** **Diskussion**

SVEBIS ÅRSBOK 2010

Instruktioner till författare

Svensk Förening för Beteende- och Samhällsvetenskaplig Idrottsforskning (SVEBI) inbjuder forskare och doktorander att bidra med originalartiklar i SVEBIs årsbok. Bidrag kan skickas in under hela året, men följande tidsgränser gäller:
15 april – Sista dag för inlämning av manuskript.
15 juni – Besked om artikeln accepteras (med eller utan revision) eller avslås.
30 september – Sista dag för inlämning av reviderat manuskript.
15 november – Årsboken trycks.
Alla manuskript skall vara originalbidrag och får ej samtidigt sändas till andra vetenskapliga tidskrifter. Copyright till antagna artiklar tillfaller SVEBI.

Redaktionskommitté
Göran Patriksson, huvudansvarig (Goran.Patriksson@ped.gu.se)
Erwin Apitzsch (Erwin.Apitzsch@psychology.lu.se)
Ann-Christin Sollerhed (Ann-Christin.Sollerhed@hkr.se)

Handläggning
Manus skall skickas till Goran.Patriksson@ped.gu.se. Bekräftelse på mottagandet skickas.
Enskilda manuskript avidentifieras och bedöms av två av varandra oberoende granskare (peer review) som avger ett omdöme, vilket redaktionskommittén baserar sitt beslut på.

Omfattning och typsnitt
Manuskriptet får inte överstiga 6000 ord (exklusive abstract och referenser) vilket blir ca 18 sidor i tidskriften. Artiklar som överstiger 6000 ord bedöms inte.
Manuskriptet skall skrivas i Times New Roman 14 med 1,5 radavstånd.

Språk
Alla artiklar skall skrivas på svenska eller engelska. SVEBI strävar efter att på sikt bli helt engelskspråkig. Vi vill därför uppmana alla att om möjligt skriva artiklar på engelska. Om redaktionskommittén så begär skall manuskriptet språkgranskas innan det skickas vidare för granskning. Alla artiklar, såväl på svenska
som engelska, skall åtföljas av ett abstract på engelska.

Rubriker
I årsboken används tre typer av rubriker *utöver* artikelrubrik:
Underrubrik I (1)
Underrubrik II (2)
Underrubrik III (3)
Markera vilken rubriknivå som gäller genom att skriva rubrikens nivånummer (1, 2 eller 3) inom parentes i direkt anslutning till rubriken. Dessa siffror tas bort i den färdiga texten.

Citat
Kortare citat inne i texten ”markeras med citattecken”. Använd inte kursiv stil – såvida inte originalet är skrivet med det. Obs, använd *inte* raka citattecken utan enbart typografiska (”).
Längre citat samt citat skrivna på andra språk än den huvudsakliga brödtexten, formateras i tidskriften med indrag och mindre teckenstorlek. Du markerar enklast dessa citat genom att använda mindre teckenstorlek. Om du dessutom vill göra indrag från marginalen eller använda tätare radavstånd så går det bra. Citattecken används inte.

Emfas (Betoning)
Emfas *skall* göras med kursiv stil.

Avstavning
Avstava inte texten. Eventuella avstavningar tas alltid bort för att slippa bindestreck mitt i raderna i tidskriften.

Tankstreck
Observera att tankstreck (långt bindestreck) alltid skall användas då man vill markera paus. När det används mellan siffror etcetera görs inget mellanrum före eller efter strecket. Exempel: 2003–2007.
.

Litteraturhänvisningar i texten
Litteraturhänvisningar skall skrivas i texten. Hänvisningen skall ange författarens efternamn, årtal och (vid citat) sidhänvisning, allt för att hjälpa läsaren att snabbt hitta i den aktuella referensen. Kommatecken används mellan efternamnet och årtalet och mellan årtal och eventuell sidhänvisning. Sidhänvisningar skrivs p. resp. s. alternativt pp. resp s. Exempel: Weinberg & Gould, 2007, p 203. Semikolon sätts mellan olika referenser. Exempel: Weinberg & Gould, 2007; Chelladurai, 2007. Boktitlar som anges i löpande text ska *kursiveras* och inledande versaler skall användas i engelska titlar. Exempel: *Foundations of Sport & Exercise Psychology.*

Artikelrubrik
Artikelrubriken får inte vara alltför lång. En kort titel, eventuellt med underrubrik, är bäst.

Abstract
Ett abstract skall alltid skrivas på engelska och omfatta maximalt 1000 tecken inklusive blanksteg och avslutas med maximalt 5 keywords.

Referenser
Referenser skrivs i princip enligt APA (The Publication Manual of the American Psychological Association). Exempel:
Böcker
Weinberg, R., & Gould, D. (2007). *Foundations of Sport & Exercise Psychology.* Champaign, IL: Human Kinetics.
Tenenbaum, G., & Eklund, R.C. (Eds)(2007). *Handbook of Sport Psycholgoy.* Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
Chelladurai, P. (2007). Leadership in Sports. In G. Tenenbaum & R.C. Eklund (Eds)(2007). *Handbook of Sport Psycholgoy*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
Tidskrifter
Hare, R., Evans, L., & Callow, N. (2008). Imagery use during rehabilitation from injury; A case study of an elite athlete. *The Sport Psychologist, 22,* 405-422.
I ett manuskript på engelska skall icke-engelskspråkiga referenser ges inom parentes direkt efter originaltiteln.

Bilder/Figurer/Tabeller
Eventuella bilder/figurer/tabeller skall infogas på rätt plats i dokumentet. Tänk på att figurer som görs i A4-format kommer att förminskas!

Detta skall skickas in
Manuskriptet skall förses med en försättssida som *inkluderar* författarens (författarnas) namn, universitet/högskola, mailadress och en försättssida *exklusive* namn och skickas till redaktionskommittén elektroniskt.

Lund den 20 februari 2010